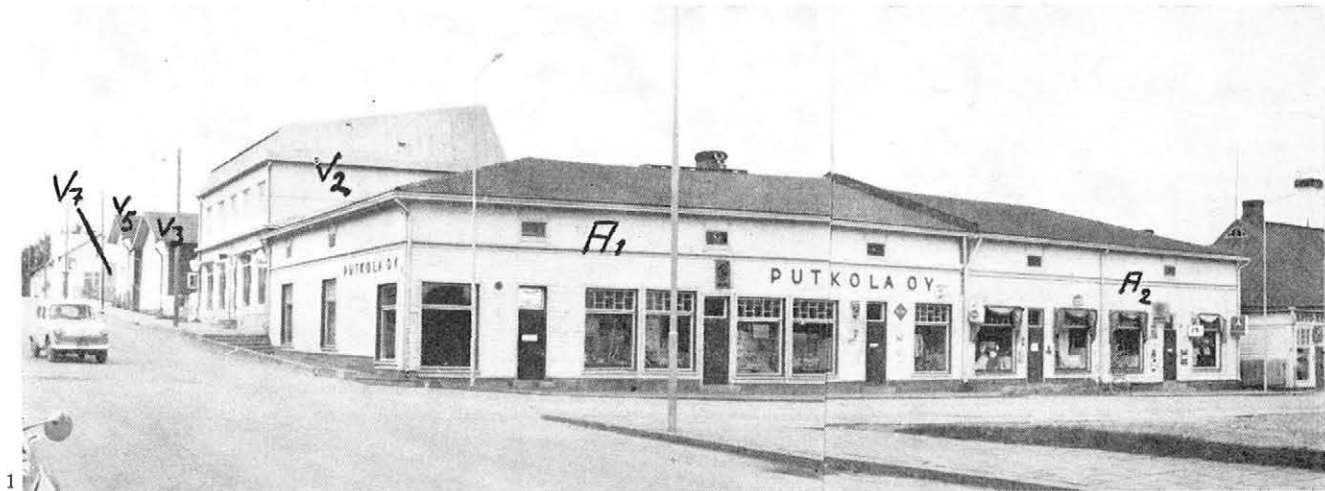

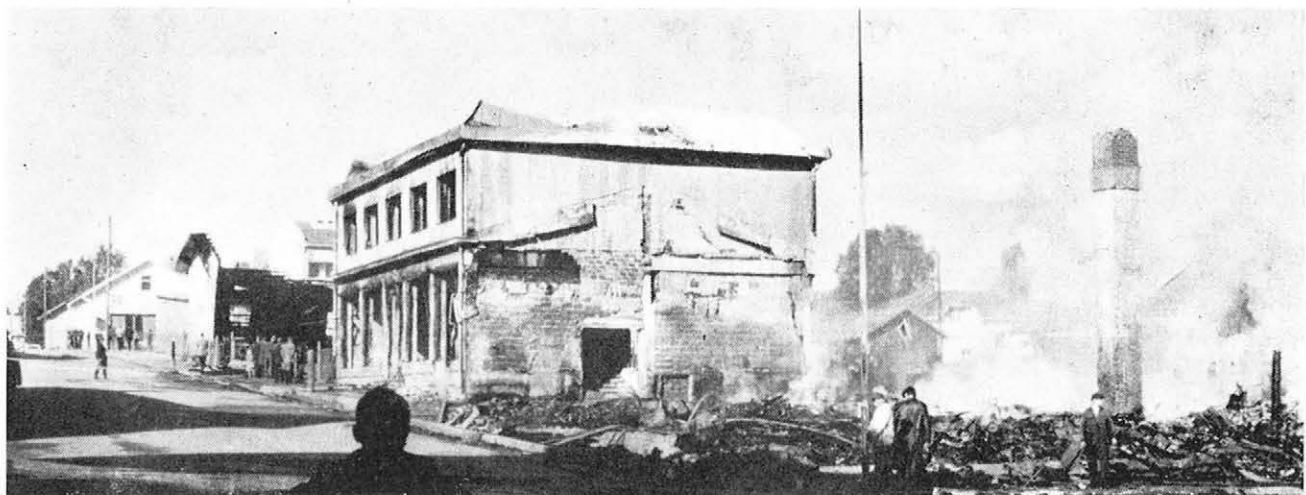
Palontorjunta *-Brandvärn*

Paloalan ainoa ammattilehti Suomessa

1 ENNEN PALOA. Riistakadun ja Kauppakadun kulmaus. Rakennusten numerointi viittaa tonttikarttaan. Vesikaton yli ulottuva palomuuvi näkyy A1 ja A2 välissä. — Kansikuvassa yöllinen palotilanne samasta suunnasta kuvattuna.

2 PALON JÄLKEEN. Riistakadun ja Kauppakadun kulmaus kertoo entisistä Putkola Oy:n liiketonteista. Ylhäällä vasemmalla varaston V7 pääty on ehyt, V5:n pääty on vielä jotenkuten tunnettavissa, kohta'okkaalla portilla on uteliaita ihmisiä, V2 entinen tekstiilimyymälä on luurankotalo ja sen seinässä näkyy entisen puisen liikealan päätykolmion merkit aavemaisine oviaukkoineen, jossa on ollut palo-ovi. Edessä oikealla seisoo kattilahuoneen savupiippu. Katuvalaisinpylväs on yhtiä ryhdikäs kuin ennen paloa, mutta valaiseva "silmä" on sammunut.

Dipl.ins. ARVO LAATIKAINEN

Räjähdys Iisalmessa 14. 9. 1965

614.841.242
614.841.44

Keskiiyön hetket oli ohitettu, hiljaiseksi tunnettu kaupunki oli siirtynyt ansaitsemaansa lepoon. Pari markkinatunnelmiin ehtinyttä kauppamiestä kaarteli aution kauppatorin laitamilla ja näki tulipalon loimua Putkola Oy:n liiketonttien keskivaiheilta. He juoksivat tietoinen taksiasemalle, jossa vuokra-autoilija näki palon klo 1.20 ja sai puhelimitse hälytyksen perille Iisalmen puolivakinaiselle palokunnalle klo 1.24.

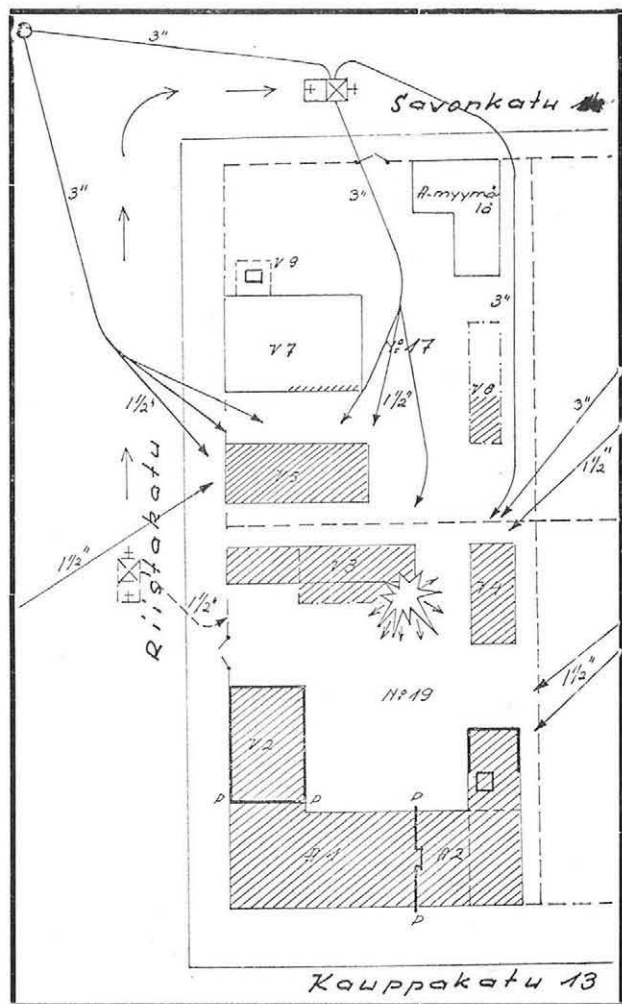
Sireeni pahanenteisesti ulvoen ajoi paloauto noin 250 metrin matkansa ja pysähtyi Putkola Oy:n Riistakadun puoleiselle portille, jossa vartiopoliisi jo yritti avata asianmukaisesti lukittua asumattoman liiketontin rautaporttia. Portti ei auennut. Vartiopoliisi kertoi hätäisesti tietonsa paloautosta letkunselvitystä aloittavalle kiireiselle palomiehelle ja sanoi menevänsä Savonkadun puoleiselle portille. Poliisimies ehti juosta mainitsemalleen

takaportille, palomies ehti tarjota paloletkua rautaportin yli ja oli siirtynyt muutaman askeleen takaisin paloautoaan kohti, kun palavan varastorakennuksen pihanpuoleisessa päädyssä räjähti. Kello oli silloin 1.30 tai hieman vaille, kuten paikallinen ajanlasku on kertonut.

Kertomukset alkoivat Iisalmessa juuri sillä hetkellä ymmärrettävän monisäikeisinä, sekavina ja järkyttävinä. Koko kaupunki lienee ollut hereillä lopun yötä. Tilanne on ollut keskikaupungilla suorastaan kauhistuttava ja lisäväriä on antanut mielikuvitus.

Palon vaiheet

ovat sensijaan kehittyneet ilman ihmeellisyyksiä. Räjähdys hajotti yli satavuotiaan hirsirakennuksen V3 palaviksi päreiksi ja levitti tulen yhdellä iskulla kaikkiin tontin n:o 19 rakennuksiin, jotka hetkessä ovat olleet

PUTKOLA OY:N TONTTIKARTTA. Viivoitus osoittaa palossa tuboutuneet rakennukset. Tähti rakennuksen V3 päädyssä kuvaa räjähdyspaikkaa rakennuksen lastauslaiturilla 1,5 m maanpinnan yläpuolella. Tulipalon todettiin alkaneen lastauslaiturin alta hieman räjähdyspaikasta vasemmalla.

tulisoihituina. Kiviseen, holvattuun 2-kerroksiseen tekstiilitaloon V2 ei ollut räjähdysen jälkeen menemistä puhumattakaan puisen rautakaupan A1 ja urheiluliikekonttorirakennuksen A2 pelastustyöstä. Mainitut rakennukset paloivat sisältöineen vastustamattomasti kellari-osaan myöten.

Pelastustöille

sensijaan tarjoutui tilaisuus Putkola Oy:n osalta tontilla n:o 17, sillä siellä syttyi tuleen vain varastorakennus n:o 5, jonka hiiltyneet, mutta osittain pystyneenä seinät kertoivat palokuntien onnistuneen rajoittaa palon hämmästyttävän lähelle räjähdyspaikkaa. Ja näin oli tilaisuus siviilihenkilöillä pelastaa pihalla ollutta omaisuutta. Naapurikortteleissa suoritettu pelastustyö on ollut tavanomaista, hätäantynyttä touhuilua.

Palokuntien työskentelystä

tullaan ilmeisesti aikanaan antamaan perusteellinen, asian-
tuntemuksella kokoonpantu yhtenäinen selonteko, joten allekirjoittanut on rajoittanut tässä suhteessa sanottavansa vain siihen, miten on toiminut ensimmäinen sammutusyksikkö.

Putkola Oy:n tonttikarttaan on merkitty alussa mainitun paloauton alkuasento pilkkuviivoin ja sen myö-

hempi työskentelyasento Savonkadulla. Letkujen veto kertoo rajoitustaktiikasta, ja Putkola Oy:n tontilla n:o 17 rintama on kestänyt. Sensijaan naapuritonttien n:o 18 ja 20 rajalla on jouduttu vetäytymään tonttirajan yli, ja varsinkin tontilla n:o 20 olevan puisen liiketalon kohtalosta on paloyönä käyty ankara taistelu. Kuvamme n:o 6 kertoo lopputuloksen ja antanee ammattipalomiehelle aihetta arvailla, mitä punahekkuisen peltikaton alla on tapahtunut koleahkona syyskuun yönä.

Syy

varsinaiseen palonalkuun on vielä selvittämättä. Tarkka lähtökohta on kyllä tiedossa, samaten kuin palon itse asiassa vaatimaton laajuus vielä ennen räjähdystä. Räjähdys teki tapauksesta suurpalon ja räjähdys sai aikaan lähes kaiken sen, mikä tapahtui Putkola Oy:n tonttien ulkopuolella.

Suurissa onnettomuuksissa löytyy aina lohdullisiakin puolia, ja Iisalmen onnettomuuden valopuolena on se lohdullinen tieto, ettei yhtään ihmishenkeä menetetty. Mitä olisikaan tapahtunut, jos räjähdys olisi siirtynyt puoli vuorokautta myöhemmäksi, jolloin Iisalmessa olisi ollut keskipäivä ja markkinatungos parhaimmillaan — sisällä ja ulkona? — Nyt välttyttiin maansurulta.

Kysymys räjähdysaineiden olemassaolosta

keskusvarastoksi nimetyn varastorakennuksen V3 lastauslaiturilla herättää ansaittua uteliaisuutta. Kysytään tietenkin syylistä; kysytään miten tässä tapauksessa asia vesitetään! Ja ilmeisesti kysytään paljon muutakin, joihin tämä kirjoitus ei pyri antamaan vastausta. Lääninrikospoliisin tutkimukset osoittavat, että Putkola Oy:n räjähdysainearastot on tarkastettu paikallisten poliisiviranomaisten toimesta joka vuosi ja varastoissa olleet räjähdysaineet on inventoitu silloin asianmukaisesti. Paikallinen poliisimestari on viime vuosina todennut tilanteen tarkastuksen suorittaneiden poliisimiesten laatimasta pöytäkirjasta.

Putkola Oy:llä on ollut kolme varsinaista räjähdysainearastoa: 1) päävarasto kaupungin keskustan ulkopuolella, 2) erittäin vaarallisten (dynamiitit ja nallit) räjähdysaineiden koppi tontilla n:o 17 (tonttikartassa V9) ja 3) varastorakennuksen V3 lastauslaiturilla "vähemmän vaarallisten räjähdysaineiden" koppi.

Lainausmerkit ovat kirjoittajan, koska tulipalon yhteydessä sattunut räjähdys osoitti, että vaarallisuusaste on ollut sentään melkoinen! Kuulustelupöytäkirjan mukaan ovat tarkastukset suorittaneet poliisimiehet tulleet vakuuttuneiksi, että raivauspommit, kivipommit ja sytytyslangat ovat vähemmän vaarallisia räjähdysaineita ja niitä on voitu säilyttää edelläsanoitussa kolmannessa varastopaikassa. Räjähdyshetkellä räjähdysaineiden määräksi on todettu:

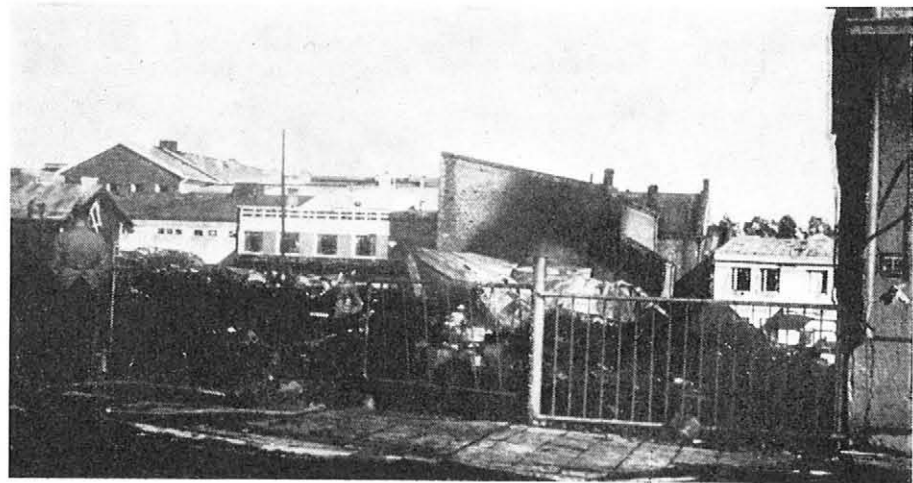
raivauspommeja	110 ... 115 kg,
kivipommeja	35 ... 40 kg,
7,6 metrin mittaisia sytytyslankavyyhtejä	100 ... 200 kg.

Räjähdysainemääräksi on näinollen saatu noin 150 kg.

Ne asiasta kiinnostuneet, joilla sattuu olemaan käytettävissään räjähdysainearastus vuodelta 1925, voivat tilanetta pohdiskella mieluummin tulevaisuuden turvallisuutta ajatellen. Ne taas, joilla ei ole ko. asetusta, voivat pohtia vaikka eduskuntakyselyä valtion julkaisemien lakien, asetusten ja määräysten markkinoimistavasta tai eduskuntakyselyä niistä määrärahoista, jotka valtioneu-

4
PIHANÄKYMÄSSÄ rakennuksen A2 raunioiden päältä katsottuna on räjähdyspaikka albaalla oikealla kivikasan edessä. Taustalla nähdään peltiseinäinen rakennustarvikevarasto V7, jonka seinäpinnat aaltoilevat rakennuksen runkoa vasten räjähdyspaineen muotoilemana. V7:n edessä seisova mustunut seinä on varastorakennuksen V5 pääty.

5
PORTTI Riistakadun puolella on nyt avoin. Kuvan keskellä olevan porttipylvään takana on räjähdyspaikka. Pylvään kohdalla taustalla näkyvä savustunut tiiliseinä on naapuritontilla merkinä palonkestävästä palomuurista. Ja kuvan oikeassa reunassa nähdään täysin tubuotuneen kivisen V2:n kulma.

6
SAVUNÄKYMÄN oikea reuna osoittaa missä sammutusmiehistö on voittanut punaisen kukon Pohjois-Savon Kauppa Oy:n puisen liikerakennuksen ullakolla. Taistelu on ollut ankaru; peltikatto on jo uhkaavasti painunut alas tubotakseen sammuttajat. Savu peittää Putkola Oy:n tontin. Savun rajalla keskellä nähdään palomuurin jätteet. Taustalla näkyvä harmaita, valuneen pihkan tummentama seinä on Riistakadun toisella puolella palaaneen tontin vastapäätä.

vosto on jo myöntänyt tai aikoo myöntää kansalaisten turvallisuutta koskevien asetusten ja määräysten tarkistukseen, laatimiseen ja valvontaan.

Palokuntaväen kannalta tulkoon vielä tähän räjähdysasiaan liittyvänä todetuksi:

— Tutkimuksissa on selvinnyt, että palokuntalaiset tiesivät pelätä maaliaineiden räjähtelyä pienissä puitteissa rautakaupan varaston ja myymälän alueella, mutta räjähdysainevaraston olemassaolo varastorakennuksessa oli heille yllätys.

Vahingot

tuhoalueella jakaantuivat, kuten edellä jo sanottiin, irtipäässeeseen tulen aiheuttamiin palovahinkoihin ja räjähdysvahinkoihin. Liiketoiminnan keskeytyminen on ollut vähäistä pelkkien räjähdysvahinkojen alueella, mutta palon tuhoalueella toiminnan keskeytyminen on tietenkin pitempiäaikainen.

Vahinkoja tavalla tai toisella kärsineiden lukumäärä ylittäneet luvun 200 ja vahinkojen kokonaismäärä saat-
taa loppujen lopuksi lähennellä 4.000.000 markkaa.

Iisalmen palosta ja räjähdyksestä

614.841.242
614.841.44

Lehdellämme on nyt käytettävissään laajempi selonteko Iisalmen palosta, räjähdyksestä ja sen jälkeisestä suurpalosta. Tilannekuva laajenee Putkola Oy:n tonttien ulkopuolelle ja käsittää selvitykset myös apuun saapuneiden palokuntien osuudesta. On huomattava, että käyttökeltvottomaksi paloivat tai tuhoutuivat vain ne rakennukset, jotka räjähdys syytti palamaan.

Syyskuun 14 päivänä 1965 kello 1.24 ilmoitti autolija Emil Husso puhelimella 005 vuokra-autoasemalta Kauppa- ja Pohjolankatujen kulmasta, että Pohjois-Savon Kauppa Oy:n takana palaa. Välittömästi suoritettiin Iisalmen kaupungin puolivakinaisen palokunnan ja VPK:n hälytys ulkona vesitornissa olevalla hälytys sireenillä ja lisäksi puolivakinaisen palokunnan miehille sisällä asunnoissa olevilla hälytyskelloilla.

Ensimmäinen paloauto Volvo ja neljä miestä lähti palopaikalle kello 1.26. Varsinaisena sammutuskalustona oli mukana kiinteä autoruisku, 1 200 litraa vettä auton säiliössä, moottoriruisku teholtaan 2000 l/min 8 ik, 640 metriä 3" letkua, 280 metriä 2" ... 1,5" letkua, 11 kpl 2" suihkuputkia, joista neljä sumusuihkuputkea, 3 kpl 3" suihkuputkia, joista yksi sumusuihkuputki, 2 kpl paineilmanamaria, 1 kpl raitisilmanamari, yhdet 3-osaiset jatkotikkaat ja lisäksi muuta sammutus-, raivaus-, tms. kalustoa.

Paloauton saavuttua Putkola Oy:n liiketalon kohdalle Savonkadun varrella olevalle portille, huomasi miehistö, että Putkolan tontilla oleva hirsinen varastorakennus palaa. Tällöin oli jo paikalle saapunut kaksi puolivakinaisen palokunnan miestä suoraan asunnoistaan ja toinen heistä oli avaamassa Savonkadun varrella olevaa porttia, joka kuitenkin oli niin lujasti lukossa, ettei se auennut. Tästä johtuen paloauto jatkoi pysähtymättä matkaansa Louhenkadulle ja siitä Kauppakadulle ja Riistakadun varrella olevalle Putkolan pihaan johtavalle portille. Auto pysäytettiin palavan varastorakennuksen välittömään läheisyyteen, koska palo oli pihanpuoleisessa päässä. Auton paikka kartalla n:o 1. Tällöin sammutustyönjohtaja määräsi selvitettäväksi auton vesisäiliöstä suihkun ja läheisyydessä olevan palopostin. Miesten poistuttua autosta ulos ja alettua kaluston selvityksen, palava rakennus räjähti kello 1.28. Mukana olleista auton miehistä loukkaantui räjähdysvaikutuksesta yksi lievästi auton oven lyönnistä. Hän pystyi kuitenkin jatkamaan heti pelastus- ym. töitä. Vähän ennen räjähdystä kulki suoraan palopaikalle tullut palomies noin kahden metrin päästä räjähdyspaikan ohitse, ollen räjähdysvaikutuksesta rakennuksien A ja B välissä ristillä (x) merkityssä paikassa tulossa paloauton luokse. Hän sai räjähdysvaikutuksesta aivotärähdyksen, yrittäen kuitenkin olla mukana pelastustyössä, mutta jouduttiin jonkun ajan kuluttua viemään sairaalan, jossa hän oli 9 vuorokautta.

Heti räjähdysvaikutuksen jälkeen palokunnan päivystäjä pyysi apua Iisalmen maalaiskunnan palokunnalta suorittamalla sen hälytyksen (maalaiskunnan palokunnan päivystys hoidetaan kaupungin paloasemalla).

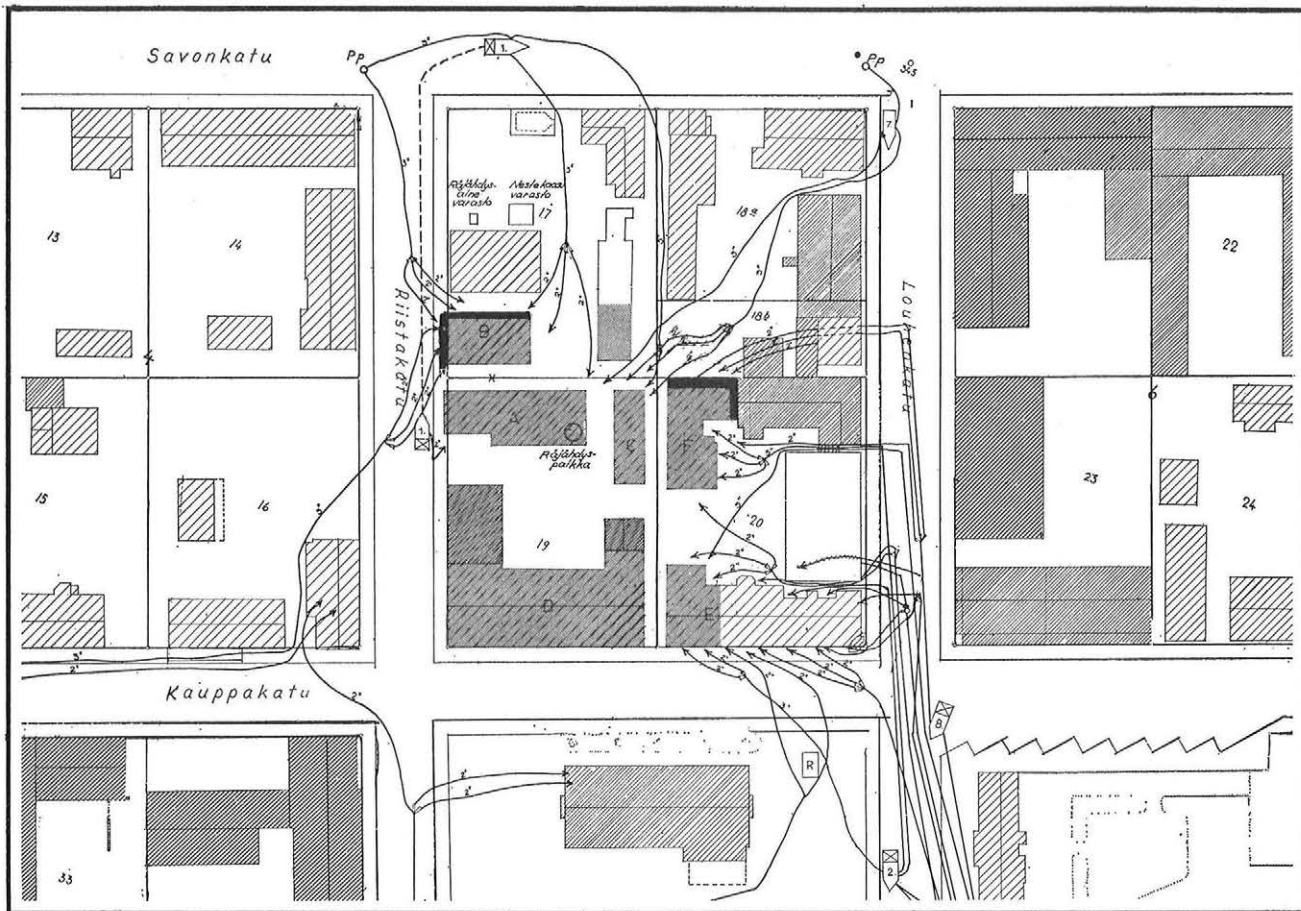
Räjähdysvaikutuksen saivat aikaan räjähdysaineet, jotka olivat varastoituina rakennuksessa A. Ne räjähtivät tulipalon aiheuttamasta kuumuudesta. Tämän rakennuksen pihanpuoleisen osan räjähdys tuhosi kokonaan ja muu osa oli kokonaan tulossa. Samanaikaisesti syttyivät palamaan

räjähdysvaikutuksen aiheuttamana rakennukset B, C, D, E ja F. Rakennus D:n Riistakadun puoleinen pohjoisosa oli 2-kerroksinen ja kivirakenteinen. Samoin kivirakenteisena, mutta 1-kerroksisena oli pihanpuoleinen päätyosa. Muu osa rakennuksesta oli puuta. Muut räjähdysvaikutuksesta syttyneet rakennukset olivat samoin puusta rakennettuja. Räjähdysvaikutuksen jälkeen muuttui sammutussuunnitelma kokonaan. Ensimmäisenä tehtävänä oli ilmoittaa läheisyydessä olevalla palopuhelimella palokunnan päivystäjälle, että tämän on suoritettava suurpalohälytys. Samanaikaisesti oli annettava apua loukkaantuneille ihmisille, jotka olivat seuranneet paloa asuntolensa ikkunoista, tai jo ehtineet tulla palopaikan läheisyyteen. Yhden palomiehen oli lähdettävä hakemaan sairaankuljetusautoa, jolla kuljetettiin loukkaantuneita sairaalaan. Loukkaantuneita kävi sairaalassa yhteensä 22 henkilöä, joista kolme jäi hoitoon pitemmäksi ajaksi.

Ensimmäisenä sammutukseen liittyvänä toimenpiteenä oli siirrettävä paloauto, josta lasit ja takaovet olivat särkyneet, suojaan Savonkadulle ja autoruiskun selvittäminen sarjaan läheisistä palopostista. Näillä suihkuilla alkoi suojaus palon rajoittamiseksi.

Iisalmen maalaiskunnan palokunta saapui palopaikalle kello 1.35. Sen vahvuus oli 19 miestä ja mukana oli 2 ruiskulla varustettua paloautoa ja 1 kannettava moottoriruisku. Tällöin suoritettiin tehtävien jako niin, että kaupungin palokunnat suojelivat ja estivät palon levenemisen Riistakadun varrella sekä Kauppakadun varrella olevaan Kauppahalliin. Maalaiskunnan palokunta suojeli Louhenkadun puoleisia rakennuksia. Samalla sovittiin, että sammutustyön vastaavana johtajana toimii maalaiskunnan palopäällikkö Aaro Niemi, kun kaupungin palopäällikkö Viljo Hyvärinen oli palopäällystölle järjestetyillä kursseilla Naantalissa. Maalaiskunnan palokunta selvitti autoruiskun Paloisvirran rannalle ja suoritti siitä saaduilla suihkuilla sammutusta, selvittäen sen jälkeen vedenottoa paikalle moottoriruiskun. Tässä vaiheessa todettiin, että sammutustyössä olisi painopiste lähinnä Louhenkadun varrella olevien rakennuksien suojaamisessa. Niinpä seuraavat apuun saapuneet palokunnat määrättiin ottamaan sammutusvesi Paloisvirrasta ja selvittämään letkussa mainittujen rakennuksien suojaamiseksi. Palokunnat saapuivat seuraavasti:

Peltosalmen VPK kello 1.45 vahvuus 18 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Lapinlahden palokunta kello 2.10 vahvuus 12 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Ohenmäen Varikon palokunta kello 2.15 vahvuus 15 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Vieremän palokunta kello 2.20 vahvuus 6 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Sonkajärven palokunta kello 2.25 vahvuus 6 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Kiuruveden palokunta kello 2.25 vahvuus 8 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoriruisku, Varpaisjärven palokunta kello 2.35 vahvuus 20 miestä, 1 paloauto, 1 kuorma-auto ja 1 moottoriruisku, Pielaveden palokunta kello 2.35 vah-

vuus 6 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoririisku ja Sukevan laitospalokunta kello 2.50 vahvuus 10 miestä, 1 paloauto ja 1 moottoririisku.

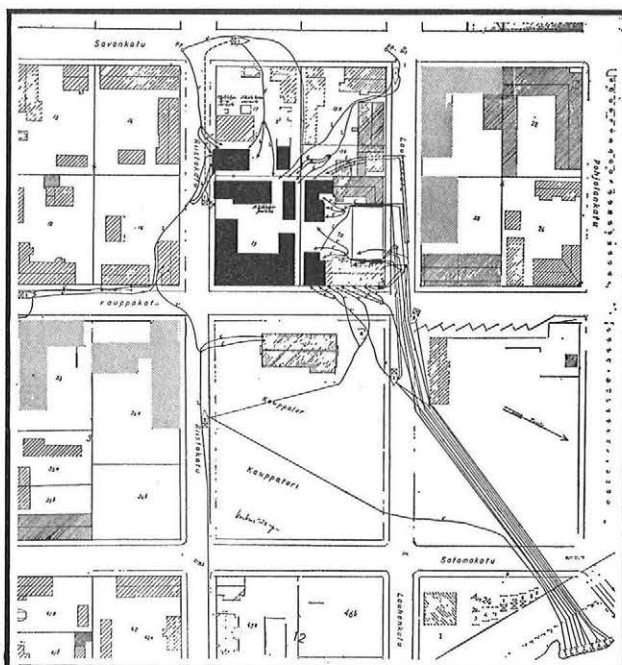
Yhteensä palopaikalla oli 149 palomiestä, 14 paloautoa ja 13 moottoririiskua. Kalustoa oli sammutustyössä käytössä 8 moottoririiskua ja 1 autorisku, jotka ottivat vettä Paloisvirrasta, 3 paloautoa oli kytketty sarjaan moottoririiskujen kanssa, 3 autoriskua oli kytketty sarjaan paloposteista, joita oli käytössä kolme. 3" letkuja oli käytössä 162 kpl ja 2" ... 1,5" letkuja 96 kpl. Reservikalustona oli 7 paloautoa, 5 moottoririiskua, jokaisessa autossa tarvittava määrä letkuja ja sammutusmiehistöä. Sammutustyössä oli käytössä 3" suihkuja 4 kpl, ja 2" suihkuja 40 kpl. Suihkujen vesipaine oli keskimäärin 5 ik. 3" suihkut olivat keskimäärin 24 mm:n ja 2" suihkut 14 mm:n aukkoisia. Suihkujen yhteinen vesimäärä oli 14 400 litraa minuutissa. Tällä vesimäärällä palokunnat pystyivät rajoittamaan palon, niin ettei se päässyt leviämään muihin rakennuksiin.

Käyttökelvottomaksi paloivat tai tuhoutuivat vain ne rakennukset, jotka räjähdys sytytti palamaan. Läheiset rakennukset saatiin suojeltua suurin ponnistuksin. Riistakadun toisella puolella olevan talon katto syttyi palamaan, samoin Kauppakadun varrella olevan Kauppahallin katto, jotka kuitenkin saatiin sammumaan heti alkuunsa. Kuumuus oli lähirakennuksissa niin suuri, että pikha tuli maalin läpi puurakennuksissa.

Räjähdysten voimasta mainittakoon, että noin 200 metrin säteeltä särkyivät rakennuksien ikkunat ja aiheutui erilaisia muita vikoja rakennuksille. Vielä 600

YLLÄ KUVATTUNA palokuntien toiminta Iisalmessa tonteilla 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20. Palossa tuboutuneet rakennukset varjostettu tummemmiksi. Paksumpi viiva rakennuksessa B ja rakennuksessa F Savonkadun puoleisessa reunassa osoittaa seiniä, jotka paloa rajoitettaessa pidettiin suihkuilla kylminä ja pystyssä estämässä säteilylämpöä ja palon levenemisen. Rakennuksen F Loubenkadun puoleinen paksumpi rajoitusviiva = palomuri.

ALAKUVASSA näkyvissä moottoririiskulla tapabtunut vedenotto Paloisvirrasta. Rannan laatu esti paloautojen käytön.

metrin säteellä syntyi ikkunavaurioita siellä täällä; onpa todettu yli kilometrinkin päässä ikkunan särkyneen. Lähes 10 kilometrin päässä heräsivät ihmiset räjähdykseen. Kello 6.00 todettiin, että pahin palon leviämisen uhka oli jo ohitse ja ensimmäinen apua antanut palokunta sai lähteä kotiin. Kello 7.00 jälkeen oli käytössä vain yksi moottoriruisku, joka otti vettä Paloisvirrasta. Lisäksi oli käytössä kaksi palopostia. Tällöin katsottiin siirtytyn jälkisammutukseen ja raivaukseen.

Palon syttymissy on vielä tuntematon. Sammutustyötä haittasi suuresti uusien räjähdysten pelko.

Poliisilaitos joutui kutsumaan lisävoimia avukseen, sillä räjähdys oli särkenyt kymmenien liikkeiden näyteikkunat ja muutenkin yleinen järjestyksen valvonta vaati paljon lisävoimia. Mainittakoon myös Suomen Punaisen Ristin ensiapuryhmien antama apu loukkaantuneille ja väestönsuojeluun koulutettujen korttelinvalvojen, suo- jelu- ja pelastustehtäviin tottuneiden henkilöiden toi- minta, joka oli hyvin suuriarvoista tässä tapauksessa. Elettiin tänä yönä hetket täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Asetus räjähdysaineista saatavan Palosuojelukeskuksesta

Voimassa oleva, 7. päivänä maaliskuuta 1925 annettu asetus räjähdysaineista on saatavana Palosuojelukeskuksesta, Iso Roobertink. 7 A, Helsinki 12 (puh. 57 737). Asetuk- sesta otetun jäljennöksen hinta à 1,— mk.

VALTION PALOKOULU

Kevätlukukauden 1966 kurssiohjelma

10. 1.—19. 2.	Alipäällystöluokka II osa	(6-viikkoa)
10. 1.—29. 1.	Teollisuuspalopäällystökurssi	(3-viikkoa)
1. 2.—12. 3.	Maalaiskuntien palopääll. perus-
kurssi	(6-viikkoa)
2. 3.—28. 5.	Alipäällystöluokka	(13-viikkoa)
15. 3.—26. 3.	VPK:n päällystökurssi	(2-viikkoa)
29. 3.— 7. 4.	Kuntien palotarkastajakurssi	(2-viikkoa)
19. 4.—30. 4.	Rangaistuslaitosten palont.kurssi	(2-viikkoa)
3. 5.—14. 5.	Puolustusvoimain palont.kurssi	(2-viikkoa)
17. 5.—28. 5.	VPK:n päällystökurssi	(2-viikkoa)

P ä ä s y v a a t i m u k s e t :

Teollisuuspalopäällystökurssille: toiminta teollisuuslaitoksen palontorjuntatehtävissä ja laitoksen antama suositus.

Maalaiskuntien palopäälliköiden peruskurssille: kokemusta paloalalla tai toiminta kunnan palopäällikkönä.

Alipäällystöluokalle: pyrkijältä vaaditaan, että hän on palvellut vakinaisessa palokunnassa vuoden ajan tai että hän on toiminut jatkuvasti muussa kunnallisessa palokun- nassa tai laitospalokunnassa osallistuen sammutustyöhön ja harjoituksiin kolmen vuoden ajan.

VPK:n päällystökurssille: toiminta VPK:ssa ja palokun- nan päällikön suositus.

Kuntien palotarkastajakurssille: kokemusta rakennustoimin- nassa tai palotarkastustehtävissä.

Rangaistuslaitosten palontorjuntakurssille: Oikeusministe- riön määräämät henkilöt.

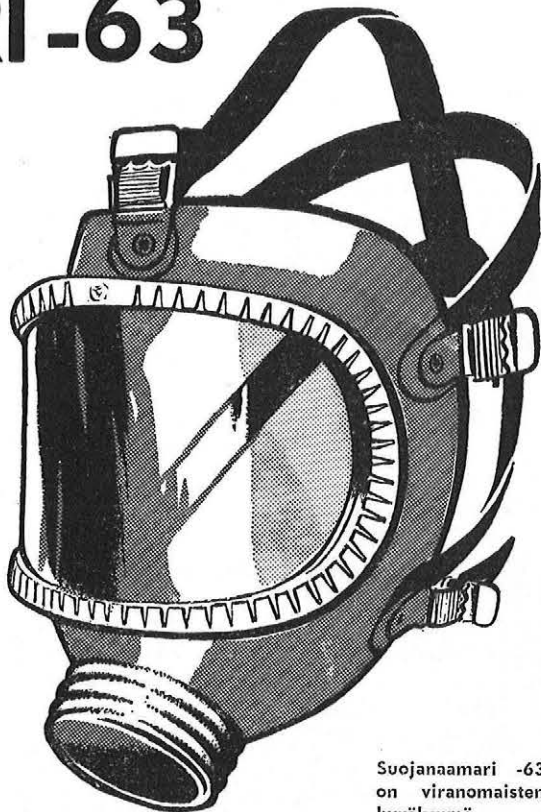
Puolustusvoimain palontorjuntakurssille: Puolustusvoimain määräämät henkilöt.

SUOJANAAMARI -63

teollisuuteen, väestönsuo- jeluun ja palokunnille

Kumisessa kasvo-osassa sisäänkääntyvä tiivistys- kehys ja leukatuki. Laaja panoraamalasi 4 mm vahvasta akrylaatista. Lasin sumentuminen estetty ohjaamalla kuiva sisäänhengitysilma lasia kohden. Leukakappaleessa yhdistetty kuminen sisään- ja uloshengitysläppä. Sopii hyvin erimuotoisille kas- voille. Erittäin nopeasti puettavissa ja riisuttavissa.

RIKKIHAPPO OY

Suojanaamari -63 on viranomaisten hyväksymä.

Branchef P. HEIKKONEN

Räddnings- och släckningsåtgärder vid explosionsolyckan i Nyby

Lördagen den 14 augusti 1965 inträffade vid 05.26-tiden vid vapendepå 2 i Nyby en explosionsolycka, som till sin omfattning är enastående i vårt land. (Se bilderna å sid. 454—460.)

I FÖRHÅLLANDENA

1. Depåns belägenhet

VapenD 2 är belägen ungefär 25 km från Lahtis stad i riktning mot Kouvolan. Avståndet från depån till Nyby centrum är omkring 3 km och till Orimattila ca 25 km. Depån har byggts i en backig och av gammal granskog bevuxen terräng. Området genomskäres av gränsen mellan Tavastehus och Nylands län, vilken samtidigt utgör gräns mellan kommunerna Nastola och Orimattila. Det finns en mängd kördugliga vägar på depåområdet.

2. Byggnaderna

Huvuddelen av lagerbyggnaderna på området är uppförda av trä liksom också bostadsbyggnaderna, fränsett en kasern och en ny bostadsbyggnad för stampersonal. Dessa är uppförda av tegel. Den viktigaste byggnadskonstruktionen på området var emellertid ett i Terrikallio-berget insprängt grottsystem, vilket användes för upplagring av olika slags skjutförnödenheter och sprängämnen. I grotta nr 6 fanns sålunda ca 200 ton krut och i grotta nr 7 ungefär 300 ton sprängämnen. Gorrorna 1—5 innehöll i första hand sjukförnödenheter.

3. Personalen

Kl. 05.26 fanns på området endast till bevakningsavdelningen hörande beväringar, av vilka största delen — ca 40—50 man — sov i kasernen. En vaktpost befann sig i ett vaktorn ovanpå grottsystemet, en i rond på uteområdet och en i vaktrummet vid porten. Jourhavande officeren sov i stabsbyggnaden. De civila arbetarna, ca 20—30 man, hade ännu inte anlänt till sina arbetsplatser. De första anländer i normala fall vid 6.30-tiden. Stampersonalens medlemmar befann sig i sina bostäder och de flesta sov liksom också invånarna i de närbelägna civila husen. Endast en man åkte förbi depån på cykel.

4. Brandväsendet

1. Brandkåren utgjordes av en skolad grupp ur stampersonalen.
2. Som brandbil användes vid depån en i bilgaraget placerad 9 tons sprutbil med tank.
3. Det finns inget brandpostnät på depåns området utan några brandbrunnar hade anlagts för att man skulle få släckningsvatten. Det närmaste naturliga vattentaget är en bäck med nästan obegränsad vattentillgång på andra sidan landsvägen.
4. Preliminär samarbetsöverenskommelse hade träffats med de närliggande kommunernas brandkärer, och vid ett inspektionsbesök i juli gav jag order om intensifiering av detta samarbete.

5. Vädret

Den morgon explosionen inträffade rådde ett tämligen fuktigt väder med dimma och duggregn.

II EXPLOSIONEN

1. Explosionshändelsen

Mellan kl. 05.25 och 05.28 inträffade i grottsystemet ett flertal kraftiga explosioner, främst i grottorna 6 och 7. Explosionens styrka uppgick på basis av den detonerade sprängämnemängden till ungefär 0,5 kiloton. Bl.a. de seismologiska inrättningar i Helsingfors och Uppsala inregistrerade explosionen i form av skakningar i jordskorpan.

2. Explosionsverkningarna

Grottorna 6 och 7 förstördes fullständigt trots att grottsystemets tak utgjordes av ca 35 m berg. Förbindelse-tunneln och sannolikt även grottorna 4 och 5 rasade delvis igen. Förstörelsen verkade i en 90° sektor med länsgränsen som gräns till höger och sydvästra hörnet av stängslet kring depån som vänstra gräns.

Området för den fullständiga förstörelsen utgjorde ungefär 20—30 ha. På detta område försvann träden samt ytväxligheten. Byggnaderna förstördes eller skadades mycket svårt. Lagerbyggnaderna i närheten av grottsystemet brann ned och där förvarade skjutförnödenheter av grov kaliber detonerade fortlöpande. Området för den partiella förstörelsen var avsevärt större; träden knäcktes och byggnaderna åsamkades lindrigare skador. Fyra — fem lagerbyggnader längre bort från grottorna brann ned i tät granskog.

Det skadade området var synnerligen omfattande och stenstycken kastades flera kilometer. Bl.a. kastades ett klippblock med en diameter på över 10 m till stampersonalens bostadsbyggnad.

Landsvägen från Nyby söderut blockerades på en sträcka av ungefär en km. Likaså blockerades vägarna på depåns område fullständigt av splitter och sprängstenar.

Eldsvådor uppstod i grottsystemet.

3. Personalförlusterna

Trost explosionsolyckans väldiga omfattning blev personalförlusterna tämligen små: endast fyra personer omkom och 55 skadades så svårt att de fördes till sjukhus. Ett stort antal personer skadades lindrigare. De omkomna var vaktposten ovanpå grottsystemet, mannen som cyklade på landsvägen och två personer som bodde i de civila husen.

III RÄDDNINGSVERKSAMHETEN

1. Larmåtgärder

Förbindelserna från depån bröts alla vid explosionen. Det första larmet slogs kl. 05.26 från Nyby centrum av en jordbrukare, som kontaktade brandstationen i Nastola. Kommunens brandchef L. Halonen larmade den regionala larmcentralen, som på Tavastehus läns sida utgöres av brandverket i Lahtis stad. I riktning Orimattila kom det första larmet till Orimattila brandkår kl. 05.35. Det slogs av en lärare från en plats några km från depån. T.f. brandchefen i Orimattila kommun, brandinspektör V. Romppanen, gav under färden per radiotelefon order om att ambulans skulle larmas och beordrade efter att på ort och ställe ha sett förstörelsens omfattning storlarm samt att den regionale brandchefen och brandinspektören i Nylands län skulle informeras om händelsen. Den regionala larmcentralen i Borgå larmade för sin del tilläggsstyrkor. Katastroflarmet var fullbordat före kl. 07.00.